

education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KEREITE YA 12

SESOTHO PUO YA LAPENG (HL)

PAMPIRI YA 3 (P3)

PUDUNGWANA 2009

MEMORANDAMO

MATSHWAO: 100

Memorandamo ona o na le maqephe a 15.

KAROLO YA A: RUBURIKI YA HO LEKANYETSA MOQOQO

Makgetha a ho lekanyetsa	Kgato 7 E babatsehang	Kgato 6 Phihlello e kgabane	Kgato 5 Phihlello e ntle	Kgato 4 Phihlello e mahareng	Kgato 3 Phihlello e foofo	Kgato 2 karolwana feela	Kgato 1 Ha ho phihlello
	80 – 100%	70 – 79%	60 – 69%	50 – 59%	40 – 49%	30 – 39%	0 – 29%
DIKAHARE LE MORALO: Tihophiso ya mohopolo le dintlha, tshekatsheko ya sehlooho, kelohloko ya baamohedi ba ditaba.	- Mehopolo le dintlha tse e tshehetsang ke tse kgodisang ka ho phethahala, tse tshwa-rellang mme tse bopilweng ka boiqapelo Sehlooho se sekase-kwa ka botlalo le ka ho phethahala Ikamahanya le ba reretsweng ditaba, maikemisetso, maemo le sebopeho ka tsela e babatsehang Bopaki ke bo hlakileng ba hore moralo ke lebisang tlhahisong ya moqoqo o babatseha-ng Kutlwisiso e phethahe-tseng ya ditlhokeho tsa mosebetsi o lebelle-tsweng.	- Mehopolo le dintlha tse e tshehetsang hangata ke tse kgodisang haholo, tse tshware-llang mme tse bopilweng ka boiqapelo. - Sehlooho se sekase-kwa le ho phuthollwa ka tsela e ntle haholo. - Ikamahanya le ba re-retsweng ditaba, maike-misetso, maemo le sebopeho ka tsela e ntle haholo. - Bopaki bo botle ba hore moralo o lebisa tlhahisong ya moqoqo o bopilweng ka bokga-bane. - Kutlwisiso e ntle haho-lo ya ditlhokeho tsa mosebetsi o lebelle-tsweng.	- Mehopolo le dintlha tse e tshehetsang hangata ke tse kgodisang, tse tshwarellang mme tse bopilweng ka boiqapelo. - Sehlooho se sekasekwa le ho phuthollwa ka tsela e ntle. - Ikamahanya le ba rere-tsweng ditaba, maikemi-setso, maemo le sebopeho ka tsela e ntle. - Bopaki bo botle ba hore moralo o lebisa tlhahisong ya moqoqo o bopilweng ka tsela e ntle e kgotso-fatsang. - Mohlahlobuwa o bontsha kutlwisiso ya boholo ba ditlhokeho tsa mosebetsi.	- Mehopolo le dintlha tse e tshehetsang ke tse kgodi-sang, tse tshwarellang mme tse bopilweng ka boiqapelo ka tsela e kgotso-fatsang. - Sehlooho se sekasekwa le ho phuthollwa ka tsela e ntle ho kgotsofatsang. - Ikamahanya le ba rere-tsweng ditaba, maikemi-setso, maemo le sebopeho ka tsela e kgotsofatsang. - Bopaki bo mahareng ba hore moralo o lebisa tlhahisong ya moqoqo o bopilweng ka tsela e amohelehileng. - O phethahatsa ditlhokeho tsa mosebetsi mmoho le mofuta wa tema ka tsela e amohelehileng.	-Mehopolo le dintlha tse e tshehetsang di bopilwe ka tsela e kgodisang, ho amohelehileng, empa ho na le ho kgaokgaoha. - Sehlooho se sekasekwa le ho phuthollwa ka bokgo-ni bo lekaneng. -Ela hloko ba reretsweng ditaba, maikemisetso, maemo le sebopeho ka bokgoni bo lekaneng. - Bopaki bo haellang ba hore moralo o lebisa tlhahisong ya moqoqo o lebelletsweng. - O phethahatsa ditlhokeho tsa mosebetsi mmoho le mofuta wa tema ka tsela e lekaneng.	- Dintlha tse tshehetsang ke tse haellang, tse kgo-disang hanyenyane feela, mme ha se ka nako tsohle di hlahiswang ka nepo. -Sehlooho se sekasekwa le ho phuthollwa ka bo-kgoni bo haellang haholo. - Ela hloko ba rere-tsweng ditaba, maikemisetso, maemo le sebopeho ka bokgoni bo haellang. - Bopaki ba hore moralo o lebisa tlhahisong ya moqoqo o lebelletsweng bo fokola haholo. - O haellwa ke kutlwi-siso ya ditlhokeho tsa mofuta wa tema e lokelang ho hlahiswa.	- Mehopolo le dintlha tse e tshehetsang di bopilwe ka tsela e fokolang mme di kgolweha ka bothata bo boholo. - Sehlooho se utlwisiswa ka tsela e fasohetseng kapa ha a se utlwisiswe. - Ela hloko ba reretsweng ditaba, maikemisetso, maemo le sebopeho ka bnofokodi bo boholo haholo. - Bopaki ke bo haellang haholo ba hore moralo o ka lebisa tlhahisong ya tema e lebelletsweng. - Kutlwisiso ya ditlhoko le mofuta wa tema e lokela-ng ho hlahiswa di haella haholo.
MATSHWAO A: 30	24 – 30	21 – 23½	18 – 20	15 – 17½	12 – 14½	9 – 11½	0 - 81/2

NSC – Memorandamo

Makastha a las	Vanta 7	Vanta 6	Vanta E	Vacto 4	Vanta 2	Vanta 2	Vacto 4
Makgetha a ho	Kgato 7 E babatsehang	Kgato 6 Phihlello e	Kgato 5 Phihlello e ntle	Kgato 4 Phihlello e	Kgato 3 Phihlello e foofo	Kgato 2 karolwana feela	Kgato 1
lekanyetsa	E babatsenang		Phiniello e ntie		Phiniello e 10010	Karoiwana ieela	Ha ho phihlello
		kgabane		mahareng			
	80 – 100%	70 – 79%	60 – 69%	50 – 59%	40 – 49%	30 – 39%	0 – 29%
PUO LE SETAELE	- Diratswana tse phe-	- Diratswana tse ntle	- Diratswana tse ntle	- Diratswana tse ntle, tse	- Kelohloko e seng kae	Diratswana tse	Mongolo o molokoloko
MMOHO LE	thahetseng, tse hoka-	haholo tse	tse hokahaneng ka	hokahaneng ka tsela e	diratswaneng mmoho le	haellang tse batlang	(ha ho diratswana) kapa
TEKOLOBOTJHA:	haneng ka tsela e hlaki-	hokahaneng ka tsela	tsela e hlakleng	utlwahalang.	ho hokahana ha tsona	di hloka kgokahano.	o ngola diratswana ka
Tlotlontswe, dibopeho	leng ka dinako tsohle.	e hlakileng boholo ba	boholo ba nako.	Calalakala la matala ta a	ka tsela e lekaneng.	Calalatrala ao haella	bokgoni bo haellang
le mefuta ya dipolelo, dipolelo tsa bohlale,	- Selelekela le getelo tse	nako.	Selelekela le getelo	Selelekela le qetelo tse ntle ka tsela e kgotsofa-	Selelekela le qetelo tse	Selelekela se haella- ng le getelo e sa	haholo.
mopeleto, matshwao	babatsehang haholo tse	Selelekela le getelo	tse ntle tse	tsang, ho latela mosebe-	kgotsofatsang, ho latela	phethaha-lang.	Selelekela se haellang
a puo le kelohloko e	dumellanang le mosebe-	tse ntle haholo tse	dumellanang le	tsi.	mosebetsi.	prietriaria-iarig.	haholo le qetelo e
hlokolosi ya puo.	tsi.	dume-llanang le	mosebetsi.	toi.	mosebetsi.	O batla o le molelele/	fokola-ng haholo.
monoiosi ya pao.	toi.	mosebetsi.	mosebetsi.	Bolelele bo	Bolelele bo	mokgutshwane.	lokola ng nanole.
Rejisetara/setaele.	- Bolelele ke bo nepa-		Bolelele ke bo	nepahetseng.	nepahetseng.	ogatoa.ro.	O molelele/
sehalo, ela hloko	hetseng.	- Bolelele ke bo nepa-	nepahe-tseng.	panista ang.	g.	- Diphoso tsa mo-	mokgutshwa-ne haholo.
baamohedi ba ditaba,		hetseng.	,	- Diphoso tse mmalwa	- Diphoso tse ngata tsa	peleto di ngata;	, and the second
maikemisetso,	- Ha ho diphoso mope-		- Diphoso tse mmalwa	tsa mopeleto le	mopeleto le tshebediso	matshwao a puo a	- Diphoso tse
maemo le sebopeho	letong, mme matshwao	- Diphoso tse mmalwa	tsa mopeleto le	tshebediso ya matshwao	ya matshwao a puo	sebediswa ka tsela e	totobetseng tsa
ho latela ditlhokeho.	a puo a sebedisitswe ka	tsa mopeleto le	tshebe-diso e ntle ya	a puo ka bokgo-ni bo	empa di sa ame	rothofatsang moelelo.	mopeleto le tshebe-diso
	nepahalo le ka ho	tshebedi-so e ntle	matshwao a puo.	kgotsofatsang.	moelelo.		ya matshwao a puo tse
	phethahala.	haholo ya matshwao				- Bopaki bo a fokola	ka rothofatsang moelelo.
		a puo.	- Bopaki bo batlang	- Bopaki ke bo kgotso-	- Bopaki bo seng bokae	ba hore tema yohle e	
	- Bopaki bo hlakileng ba hore tema yohle e leko-	- Bopaki bo hlakileng	bo hlakile ba hore	fatsang ba hore tema	ba hore tema yohle e	leko-tswe botjha ka	- Ha ho bopaki kapa ke
	tswe botjha ka sepheo	ba hore tema yohle e	tema yo-hle e lekotswe botiha ka	yohle e lekotswe botjha ka sepheo sa ho hlaola	lekotswe botjha ka sepheo sa ho hlaola	sepheo sa ho hlaola diphoso le ho e	bo haellang haholo ba hore tema yohle e leko-
	sa ho hlaola diphoso le	leko-tswe botiha ka	sepheo sa ho hlaola	diphoso le ho e ntlafatsa	diphoso le ho e ntlafatsa	ntlafatsa kgokahano	tswe botjha ka sepheo
	ho e ntlafa-tsa	sepheo sa ho hlaola	di-phoso le ho e	kgokahano le	kgokahano le	le momahano le ho	sa ho hlaola diphoso le
	kgokahano le	diphoso le ho e ntlafa-	ntlafatsa kgokahano	momahano le ho bona	momahano le ho bona	bona hore dikahare.	ho e ntlafatsa
	momahano le ho bona	tsa kgokahano le	le momahano le ho	hore dikahare, setaele,	hore dikahare, setaele,	setaele, rejisetara le	kgokahano le
	hore dikahare, setaele,	momahano le ho	bona hore dikahare,	rejisetara le sephetho di	rejise-tara le sephetho di	sephetho di loketse	momahano le ho bona
	rejisetara le sephetho di	bona hore dikahare,	setaele, rejisetara le	loketse mai-kemisetso,	loketse maikemisetso,	maikemisetso,	hore dikahare, setaele,
	loketse maikemisetso,	setaele, rejisetara le	se-phetho di loketse	baamohedi ba ditaba	baamohe-di ba ditaba	baamohedi ba ditaba	rejisetara le sephetho di
	baamohedi ba ditaba	sephetho di loketse	maike-misetso,	mmoho le maemo.	mmoho le maemo.	mmoho le maemo.	loketse maikemisetso,
	mmoho le maemo.	maikemisetso,	baamohedi ba ditaba				baamohedi ba ditaba
		baamohedi ba ditaba	mmoho le maemo.	- Nehelano e phethe-	- Nehelano e phethe-	- Nehelano e haellang	mmoho le maemo. Ho
	- Tema e babatsehang,	mmoho le maemo.		tsweng mme e kgotso-	tsweng mme e amohele-	haholo.	boima ho e utlwisisa.
	e bopilweng le ho	Nahalana a karahari	- Nehelano e phethe-	fatsang.	hileng.		Nobolono e folialene
	phethe-lwa ka tsela e kgahlisang.	- Nehelano e kgabane e bopilweng le ho	tsweng mme e ntle haho-lo.				 Nehelano e fokolang haholo.
	kgariiisarig.	phethe-lwa ka tsela e	118110-10.				Harlolo.
		kgahlisa-ng.					
MATSHWAO A: 15	12 – 15	101/2 - 111/2	9 – 10	7½ - 8½	6 – 7	4½ - 5½	0 – 4

Makgetha a ho lekanyetsa	Kgato 7 E babatsehang	Kgato 6 Phihlello e kgabane	Kgato 5 Phihlello e ntle	Kgato 4 Phihlello e mahareng	Kgato 3 Phihlello e foofo	Kgato 2 karolwana feela	Kgato 1 Ha ho phihlello
	80 – 100%	70 – 79%	60 – 69%	50 – 59%	40 – 49%	30 – 39%	0 – 29%
SEBOPEHO:	- Diratswana tse	- Diratswana tse	- Diratswana tse ntle	- Diratswana tse ntle,	- Kelohloko e seng	- Diratswana tse	- Mongolo o
Popeho ya	phe-thahetseng,	ntle haholo tse	tse hokahaneng ka	tse hokahaneng ka	kae di-ratswaneng	ha-ellang tse	molokoloko (ha ho
diratswana;	tse hoka-haneng ka	hokahaneng ka	tsela e hlakileng	tsela e utlwahalang.	mmoho le ho	batlang di hloka	diratswana) kapa o
selelekela, qetelo le	tsela e hla-kileng	tsela e hlakileng	boholo ba nako.		hokahana ha tsona ka	kgokahano.	ngola diratswana ka
bolelele bo	ka dinako tsohle.	boholo ba nako.			tsela e lekaneng.		bo-kgoni bo haellang
hlokehang/				- Selelekela le qetelo			haholo.
loketseng.	 Selelekela le 	- Selelekela le	 Selelekela le qetelo 	tse ntle ka tsela e	- Selelekela le qetelo	- Selelekela se	
	qetelo tse	qetelo tse ntle	tse ntle tse	kgotsofa-	tse kgotsofatsang, ho	haellang le qetelo	- Selelekela se
	babatsehang	haholo tse du-	dumellanang le	tsang, ho latela	latela mosebetsi.	e sa	haellang haholo le
	haholo tse	mellanang le mose-	mosebetsi.	mosebetsi.		phethahalang.	qetelo e foko-lang
	dumellanang le mo-	betsi.					haholo.
	sebetsi.				- Bolelele bo		
		- Bolelele bo	- Bolelele bo	- Bolelele bo	nepahetseng.	- O batla o le	
	 Bolelele bo 	nepahetseng.	nepahetseng.	nepahetseng.		mole-lele/	- O molelele/mokgu-
	nepahetseng.					mokgutshwane.	tshwane haholo.
MATSHWAO A: 5	4 – 5	31/2	3	2½	2	11/2	0 – 1

Matshwao a ka sebediswang bakeng sa ho tshwaya:

Dintlha tse tadingwang	Matshwao	Senotiolo
Dikahare le Moralo Puo le setaele le Tekolobotjha Sebopeho	30 15 05	Dik + Mor. = P/S + Tek = Seb. =
Matshwao ohle	50	

Ditaelo ho motshwayi:

- Mohlahlobuwa o lokela ho ngola ka sehlooho se le SENG feela.
- Ho tshwaya ke maikutlo a motshwayi. Sheba boiphihlelo ba mohlahlobuwa mme o fane ka matshwao dintlheng tse nepahetseng le ha ebe ha o dumellane le tsona.
- Sebedisa ruburiki eo o e fuweng ho tshwaya moqoqo. Ruburiki e arotswe dikarolo tse tharo (A: Moqoqo, B: Tema ya kgokahano e telele le C: Tema ya kgokahano e kgutshwane).

Tataiso bakeng sa ho tshwaya ditema:

- Batshwai ba etse tse latelang ha ba tshwaya:
   ho sehellwe lentswe kapa polelo e fosahetseng mola ho be ho bontshwe mofuta wa phoso ka thoko ka tsela e latelang
   Batshwai ba sebedise matshwao a latelang:
  - o / bakeng sa ho arola mantswe a ngotsweng a kopantswe empa a lokela ho arolwa;
  - o bakeng sa ho kopanya mantswe a arohantsweng empa a ngola a kopane;
  - o **mn** bakeng sa mongolo (*orthography*) o fosahetseng;
  - o **mp** bakeng sa sa mopeleto o fosahetseng;
  - o **mt** bakeng sa tshebediso ya matshwao a puo e fosahetseng kapa moo ho hlokehang letshwao la puo;
  - p bakeng sa puo e sa sebediswang ka nepo kapa ka tshwanelo/tlwaelo;
  - o h bakeng sa bakeng sa lentswe kapa karolwana e siilweng dipakeng tsa mantswe a mang.

KAROLO YA A: MOQOQO

POTSO YA 1

1.1 Baithuti dikolong ba lokela ho phenyekollwa *Moqoqo o sa tshehetseng lehlakore* (Discursive)

- Mofuta ona wa moqoqo ha o nke lehlakore mme sepheo sa wona ke ho nehelana ka maikutlo a lekanang mahlakoreng a mabedi a kgang.
- Mohlahlobuwa a lekole mahlakore a fapaneng a sehlooho se hlaloswang ebe o nehelana ka dintlha tse hanyetsanang a sa tshehetse lehlakore lefe kapa lefe.
- Mohlahlobuwa a ka fihlela qeto e itseng pheletsong ya moqoqo, empa dintlha tse tshehetsang le tse kgahlanong di lokela ho lekalekana hantle le ho sekasekwa ka tekano ha mohlahlobuwa a ntse a ngola moqoqo.

1.2 Nke ke ka lebala tsa ona mokete! Moqoqo wa phetelo (Narrative)

- Mogogo ona wa phetelo o pheta pale ka diketsahalo tse etsahetseng.
- O ka ngolwa ka ho hlaha lehlakoreng lefe kapa lefe.

1.3 Tseo ke di labalabellang bophelong kamora Kereiti ya 12 Moqoqo wa boimamelo/tebisa maikutlo (Reflective)

- Moqoqong wa boimamelo mongodi o nahanisisa ntlha e itseng mme o nehelana ka maikutlo le mehopolo eo e leng ya hae.
- Mogogo ona o tla nka lehlakore.
- Mehopolo/menahano/maikutlo a hlahiswang a lokela ho pepesa nnete mme a bontshe ho ba le seabo ha mongodi.

1.4 Na diphoofolo di na le ditokelo? *Moqoqo wa kgang/ngangisano* (Argumentative)

- Moqoqo ona ke wa kgang kapa wa ngangisano.
- Mohlahlobuwa o lokela ho bontsha ntlhakemo ya hae kapa mohopolo o itseng. lokela ho hlahisa lehlakore le ho le ntshetsa pele mme a tshehetsa le ho sireletsa lehlakore la hae.
- Ntlhakemo ya mongodi e lokela ho hlaka ka nako tsohle.

1.5 Tsietsi eo banana ba hwebang ka mebele ba iphumanang ba le ho yona Moqoqo o hlalosang (Descriptive)

- Moqoqong ona mohlahlobuwa o hlalosa ho hong ho dumella mmadi ho itemohela sehlooho se hlaloswang ka tsela e hlakileng.
- Ho ka hlaloswa motho kapa ho hong ho itseng.

1.6 'Mabaka a ho nama a lefu la HIV le AIDS Afrika Borwa Mogogo o pepesang ditaba/dintlha (Expository)

- Ona ke moqoqo o pepesang dintlha/ditaba.
- Mogogong ona ho fetiswa/hlahisa dintlha kapa tlhahisoleseding ka tsela e utlwahalang.
- Ona ke moqoqo wa dintlha oo ho ona mongodi a hlalosang kapa a nehelanang ka dintlha ka tsela e otlolohileng e bontshang tatelano.
- Moqoqo o pepesang dintlha o ngolwa ka tlasa dipatlisiso tse matla mme dintlha di tshehetswa ka bopaki le ka dipalopalo.

1.7 le 1.8 Ho hlaloswa ha ditshwantsho

• Moqoqong ona bahlahlobuwa ba lekodisisa setshwantsho mme ha ba qetile ba ngola moqoqo oo ba hlalosang kapa ba phetang ka se etsahalang.

KAROLO YA B: RUBURIKI YA HO LEKANYETSA DITEMA TSA KGOKAHANO TSE TELELE

Makgetha a ho lekanyetsa	Kgato 7 E babatsehang	Kgato 6 Phihlello e kgabane	Kgato 5 Phihlello e ntle	Kgato 4 Phihlello e mahareng	Kgato 3 Phihlello e foofo	Kgato 2 karolwana feela	Kgato 1 Ha ho phihlello
	80 – 100%	70 – 79%	60 - 69%	50 – 59%	40 – 49%	30 – 39%	0 – 29%
DIKAHARE, MORALO LE SEBOPEHO: Tihophiso ya mohopolo le dintiha, tsheka-tsheko ya sehlooho, kelohloko ya baamo-hedi ba ditaba. Matshwao a sebopeho, diratswana, selelekela le qetelo (moo di hlokehang); bolelele bo loketseng.	- Dintlha tse e tshehetsang ke tse kgodisang ka ho phethahala, tse tshwarellang mme tse bopilweng ka boiqapelo. - Kgokahano e phetha-hetseng ya dikahare le mehopolo, dintlha tsohle di tshehetsa sehlooho. - Moralo o entswe ka botlalo ka tsela e baba-tsehang. - Kutlwisiso e phethahe-tseng ya ditlhokeho tsa mosebetsi. - Ho na le bopaki bo hlakileng ba hore mora-lo o lebisa tlhahisong ya tema e babatsehang. - O sebedisitse melao yohle e hlokehang ya sebopeho ka tsela e phethahetseng. - Diratswana di phetha-hetse, di hokahane ka ho hlaka ka dinako tsohle.	- Mehopolo le dintlha tse e tshehetsang hangata ke tse kgodisang haholo, tse tshwa-rellang mme tse bopi-lweng ka boiqapelo. - Tema e na le kgokahano ya dikahare le mehopolo, sehlooho se manollwa ka botlalo mme dintlha tsohle di a se tshehetsa. - Moralo o entswe ka tsela e ntle haholo, e thabisang. - Kutlwisiso e ntle haholo, e thabisang. - Kutlwisiso e ntle haholo ba hore moralo o lebisa tlhahisong ya tema e bopilweng ka bokgabane. - O sebedisitse melao e hlokehang ya sebopeho ka tsela e ntle haholo. - Diratswana tse ntle haholo, di hokahane ka tsela e hlakileng boholo ba nako.	- Mehopolo le dintlha tse e tshehetsang boholo ke tse kgodisang, tse tshware-llang mme tse bopilweng ka boiqapelo. - Tema boholo e na le kgokahano ya dikahare le mehopolo, sehlooho se sekasekilwe mme boholo ba dintlha bo tshehetsa sehlooho. - Bopaki bo kgotsofatsang ba hore ho entswe moralo. - O tseba le ho utlwisisa boholo ba ditlhokeho tsa mosebetsi. - Bopaki bo botle ba hore moralo o lebisa tlhahisong ya tema e bopilweng ka tsela e ntle e kgotsofatsang. - O sebedisitse melao e hlokehang ya sebopeho ka tsela e kgotsofatsang. - Diratswana tse ntle tse hokahaneng ka tsela e hla-kileng boholo ba nako.	- Mehopolo le dintlha tse e tshehetsang ke tse kgodi-sang, tse batlang di tshwa-rella mme di bopilwe ka boiqapelo ka tsela e kgotsofatsang. - Tema e bontsha kgokahano ya dikahare le meho- polo ho lekaneng, mme ho na le dintlha tse seng kae tse tshehetsang sehlooho. - Bopaki bo amohelehileng, bo mahareng ba hore ho entswe moralo. - O phethahatsa ditlhokeho tsa mosebetsi mmoho le mofuta wa tema ka tsela e lekaneng. - Bopaki bo mahareng ba hore moralo o lebisa tlhahi-song ya tema e bopilweng ka tsela e amohe-lehileng. - O sebedisitse melao e hlokehang ya sebopeho ka kutlwisiso e lekaneng. - Diratswana tse ntle, tse hokahaneng ka tsela e utlwahalang.	- Mehopolo le dintlha tse e tshehetsang di bopilwe ka tsela e kgodisang ho amohelehileng, empa ho na le ho kgaokgaoha. - Tema e bontsha kgokahano ya dikahare le meho-polo ka tsela e mahareng, mme ho na le dintlha tse seng kae tse tshehetsang sehlooho. - Bopaki bo seng bokae feela ba hore ho entswe moralo. - O phethahatsa ditlhokeho tsa mosebetsi mmoho le mofuta wa tema ka tsela e lekaneng. - Bopaki bo haellang ba hore moralo o lebisa tlhahi-song ya tema e lebelle-tsweng. - O na le kutlwisiso e mahareng ya ditlhokeho tsa sebopeho, dikgeo mona le mane. - Kelohloko e seng kae ya diratswana, di hokahana ka tsela e mahareng.	- Dintlha tse tshehetsang ke tse haellang, tse kgodisang ho se hokae, mme ha se ka nako tsohle di bopi-lweng ka tshwanelo. - Kgokahano e seng kae feela ya dintlha le mehopolo. Ke dintlha tse seng kae tse tshe-hetsang sehlooho. - Bopaki bo haellang ba hore moralo o entswe. - O haellwa ke kutlwi-siso ya ditlhokeho tsa mosebetsi le mofuta wa tema. - Bopaki ba hore mo-ralo o lebisa tlhahi-song ya tema e lebe-lletsweng bo a fokola. Sebedisitse melao e hlokehang ya sebopeho ka tsela e foko-lang. Diratswana tse haellang tse batlang di hloka kgokahano.	- Mehopolo le dintlha tse e tshehetsang di bopilwe ka tsela e fokolang mme di kgolweha ka bothata haholo. - Tema ha e bontshe kgokahano ya dintlha le mehopolo. Sehlooho se utlwisiswa ka tsela e fasohetseng. - Ha ho moralo/ bopaki ba hore moralo o entswe bo haella haholo. - Kutlwisiso ya ditlhoko le mofuta wa tema e batle-hang di haella haholo. - Bopaki ba hore moralo o lebisa tlhahisong ya tema e lebelletsweng bo fokola haholo. Ha a sebedisa melao e hlokehang ya sebopeho. Mongolo o molokoloko (ha ho diratswana)/ kapa o ngola diratswana ka bo-kgoni bo haellang haholo.
MATSHWAO A: 18	14½ – 18	13 – 14	11 – 12½	9 – 10½	7½ – 8½	5½ – 7	0 – 5

NSC – Memorandamo

Malanatha	Vasta 7	Vesta C	Vacto F	Vanta 4	Vanta 2	Vasta 0	Vanta 4
Makgetha a ho	Kgato 7	Kgato 6	Kgato 5	Kgato 4	Kgato 3	Kgato 2	Kgato 1
lekanyetsa	E babatsehang	Phihlello e kgabane	Phihlello e ntle	Phihlello e mahareng	Phihlello e foofo	karolwana feela	Ha ho phihlello
	00 4000/		CO CO0/		40 400/	20 200/	0 200/
PUO LE SETAELE	80 – 100% - Tshebediso e	70 – 79% - Tshebediso e ntle	60 – 69% - Tshebediso e ntle ya	50 - 59% - Tshebediso e kgotsofa-	40 – 49% - Tshebediso e lekaneng	30 - 39% - Tshebediso e ha-	0 - 29% - Tshebediso e haellang
MMOHO LE TEKOLOBOTJHA: Tlotlontswe, dibopeho	phetha-hetseng ya tlotlontswe, le kgetho ya mantswe e	ha-holo ya tlotlontswe, kgetho ya mantswe e bontshang	tlo-tlontswe, kgetho ya ma-ntswe e bontshang boigapelo.	tsang ya tlotlontswe, kgetho ya mantswe e bo- ntshang boigapelo bo	ya tlotlontswe, kgetho ya ma-ntswe ka boiqapelo bo bonnyane.	ellang ya tlotlontswe, kgetho ya mantswe e	haholo ya tlotlontswe, kgetho e haellang ya mantswe a bontshang
le mefuta ya dipolelo, dipolelo tsa bohlale,	bontshang boiqapelo.	boiqapelo.	- Tshebediso ya	seng bokae.	- Tshebediso ya thutapuo	haellang.	boiqapelo.
mopeleto, matshwao a puo le kelohloko e hlokolosi ya puo. Rejisetara/setaele,	- Tshebediso e baba- tsehang, e nepahe- tseng le e bontshang boiqapelo ya mefutafuta e batsi	- Tshebediso ya mefu-tafuta e batsi le dibope-ho tsa dipolelo ka tsela e bontshang boiqapelo le e	mefutafuta e batlang e le batsi le dibo-peho tsa dipolelo ka tsela e bontshang boiqapelo le e batlang e nepahetse.	- Tshebediso ya thutapuo ka bokgoni bo kgotsofa- tsang empa o sebedisa mefuta le dibopeho tsa dipolelo ka bokgoni bo	ka bokgoni bo lekaneng empa o sebedisa mefuta le dibopeho tsa dipolelo tse tlwaelehileng.	- Puo e sebedisitswe ka bokgoni bo ha- ellang, o sebedisa dipolelo tsa motheo	- Puo e sebedisitswe ka bokgoni bo haellang ha- holo mme o thatafallwa ke ho sebedisa dibopeho le mefuta ya
sehalo, ela hloko baamohedi ba ditaba, maikemisetso, maemo le sebopeho ho latela ditlhokeho.	mmoho le dibo-peho tsa dipolelo. - Rejisetara le sehalo di sebedisitswe ka bokgoni bo babatsehang, setaele se hlakileng sa hae. - Ha ho diphoso mopeletong, mme matshwao a puo a sebedisitswe ka nepahalo le ka ho phethahala. - Tema e batla e se na diphoso ho hang kaha e lekotswe botjha ho loki-sa diphoso. - Tema e babatsehang, e bopilweng le ho phe-	nepahetseng. Rejisetara le sehalo se-bedisitswe hantle haho-lo mme o bontsha bo-paki ba setaele sa hae. - Diphoso tse mmalwa tsa mopeleto le tshebediso e ntle haholo ya matshwao a puo. - Tema boholo e hloka diphoso hoba e leko-tswe botjha ho hlaola diphoso. - Sehlahiswa se phethe-tsweng se setle haholo. - Nehelano e ntle haholo.	Rejisetara le sehalo di se-bedisitswe hantle, mme o bontsha bopaki ba setaele sa hae. Diphoso tse mmalwa tsa mopeleto le tshebediso e ntle ya matshwao a puo. Tema boholo e hloka di-phoso hoba e lekotswe botjha ho hlaola diphoso. Sehlahiswa se phethetsweng se setle. Nehelano e ntle.	- Rejisetara le sehalo sebedisitswe ka tsela e kgo-tsofatsang mme hangata o bontsha bopaki ba setaele sa hae. - Diphoso tse mmalwa tsa mopeleto le tshebediso ya matshwao a puo ka bokgoni bo kgotsofatsang. - Tema e ntse e na le dipho-so tse mmalwa leha e lekotswe botjha ho hlaola diphoso. - Sehlahiswa se phethetsweng se kgotsofatsang. - Nehelano e amohelehileng.	- Rejisetara, sehalo le se-taele di sebedisitswe ka tsela e foofo feela, e batla e ba tsa ka mehla kapa tse sekametseng lehlakoreng le le leng. - Diphoso tse ngata tsa mopeleto le tshebediso ya matshwao a puo empa di sa ame moelelo. - Tema e ntse e na le diphoso tse mmalwa leha e lekotswe botjha ho hlaola diphoso. - Sehlahiswa se phethetsweng se kgotsofatsang.	ka nepahalo ka sewelo. Rejisetara, sehalo le setaele di batla di sa loka; bontsha bopaki bo haellang ba setaele sa hae. Diphoso tsa mopeleto di ngata; matshwao a puo a sebe-diswa ka tsela e rothofatsang moelelo. Tema e ntse e tletse diphoso leha e leko-tswe botjha ka mai-teko a ho hlaola diphoso. Sehlahiswa se phe-thetsweng se baleha ha boima.	dipolelo. - Bopaki bo haellang haholo ba rejisetara, sehalo le setaele tse loketseng, kapa ho ikutlwahatsa. - Diphoso tse totobetseng tsa mopeleto le tshebediso ya matshwao a puo tse ka rothofatsang moelelo. - Tema e ntse e tletse diphoso tse ngatangata leha e lekotswe botjha ka maiteko a ho hlaola diphoso. - Sehlahiswa se phethetsweng se baleha ha boima. - Nehelano e fokolang.
	thelwa ka tsela e kg- ahlisang. - Nehelano e babatse- hang.					- Nehelano e hae- llang.	
MATSHWAO A: 12	10 – 12	8½ – 9½	7½ – 8	6 – 7	5 – 5½	4 – 4½	0 – 3½

KAROLO YA B

Matshwao a ka sebediswang bakeng sa ho tshwaya: (Tema tse telele – *longer transactional texts*)

Dintlha tse tadingwang	Matshwao	Senotlolo
Dikahare, Moralo le Sebopeho	18	Dikm +Seb. =
Puo le Setaele le Tekolobotjha	12	P/S + Tek =
Matshwao ohle	30	

KAROLO YA B: DITEMA TSA KGOKAHANYO TSE TELELE

POTSO YA 2

2.1 Lengolo le semmuso Kopo ya basari.

- Diaterese tse pedi ya mongodi le ya khampani.
- Ditumediso Motho eo lengolo le yang ho yena, mohlala, Mohlomphehi.
- Sehlooho sa ditaba.
- Ditaba.
- Phethelo/getelo.
- Puo e be e hlakileng mme mongodi a tobe taba.

2.2 Boroutjhara

Ena ke tlhahisoleseding e sebedisetswang ho bapatsa sebaka, sehlahiswa kapa tshebeletso e itseng.

- Lebitso la sebaka/sehlahiswa/tshebeletso le lokela ho hlaka.
- Sebaka moo sebapatswa se fumanehang teng.
- Kgohedi bathong e lokela ho hlahella boroutjhareng.
- Ditshebeletso tse fumanehang sebakeng se bapatswang di lokela ho totobala.
- Ditefello tsa sebapatswa, le ditshebeletso di hlahelle.
- Nomoro ya mohala wa motho ya ka fanang ka tlhahisoleseding e batsi.

2.3 Metsotso

- Ho qalwe ka lebitso la mokgatlo, letsatsi, sebaka.
- Ebe ho latela dintlha tse 4 kapa tse 5 tse tlwaelehileng, ho nto latela dintlha tse 3 tse ntjha.
- Ditaba tsa metsotso di nyallane le lenanetsamaiso.
- Ho kwalwa ha kopano ho hlake qetellong ya metsotso.
- Puo ho sebediswe e nepahetseng.

2.4 Tlaleho/pehelo/raporoto

- Dikahare di lokela ho utlwahala hore di bolela ka se bonweng.
- Tlaleho e lokela ho toba taba.
- Dintlha e lokela ho ba tse nepahetseng ebile ho ena le bopaki ba ditaba.
- Dintlha tsa bohlokwa di hlake.
- Molaetsa o totobale e be wa nnete, o nyallane le se tlalehwang.
- Puo ho sebediswe e nepahetseng.
- E kenyeletse letsatsi le nako eo diketsahalo di etsahetseng ka lona.

KAROLO YA C: RUBURIKI YA HO LEKANYETSA DITEMA TSA KGOKAHANO TSE KGUTSHWANE

Makgetha a ho	Kgato 7	Kgato 6	Kgato 5	Kgato 4	Kgato 3	Kgato 2	Kgato 1
lekanyetsa	E babatsehang	Phihlello e	Phihlello e ntle	Phihlello e	Phihlello e foofo	karolwana feela	Ha ho phihlello
ickallyetsa		kgabane		mahareng			The tro primitions
	80 – 100%	70 – 79%	60 – 69%	50 – 59%	40 – 49%	30 – 39%	0 – 29%
DIKAHARE,	- Dintlha tse e tshehe-	- Mehopolo le dintlha	- Mehopolo le dintlha tse	- Mehopolo le dintlha tse	- Mehopolo le dintlha tse	- Dintlha tse tshehe-	- Mehopolo le dintlha tse
MORALO LE	tsang ke tse	tse e tshehetsang	e tshehetsang boholo ke	e tshehetsang ke tse	e tshehetsang di bopilwe	tsang ke tse	e tshehetsang di bopilwe
SEBOPEHO:	kgodisang ka ho	hangata ke tse kgodi-	tse kgodisang, tse	kgodi-sang, tse batlang	ka tsela e kgodisang ho	haellang, tse	ka tsela e fokolang mme
Tlhophiso ya	phethahala, tse	sang haholo, tse	tshware-llang mme tse	di tshwa-rella mme di	amohelehileng, empa ho	kgodisang ho se	di kgolweha ka bothata
mohopolo le dintlha,	tshwarellang mme tse	tshwa-rellang mme	bopilweng ka boiqapelo.	bopilwe ka boiqapelo ka	na le ho kgaokgaoha.	hokae, mme ha se	haholo.
tsheka-tsheko ya	bopilweng ka	tse bopi-lweng ka		tsela e kgotsofatsang.		ka nako tsohle di	
sehlooho, kelohloko	boiqapelo.	boiqapelo.	- Tema boholo e na le		- Tema e bontsha kgoka-	bopi-lweng ka	- Tema ha e bontshe
ya baamo-hedi ba			kgokahano ya dikahare	- Tema e bontsha kgoka-	hano ya dikahare le	tshwanelo.	kgokahano ya dintlha le
ditaba.	- Kgokahano e	- Tema e na le kgoka-	le mehopolo, sehlooho	hano ya dikahare le	meho-polo ka tsela e		mehopolo. Sehlooho se
	phetha-hetseng ya	hano ya dikahare le	se sekasekilwe mme	meho- polo ho lekaneng,	mahareng, mme ho na le	- Kgokahano e seng	utlwisiswa ka tsela e
Matshwao a	dikahare le mehopolo,	mehopolo, sehlooho	boholo ba dintlha bo	mme ho na le dintlha tse	dintlha tse seng kae tse	kae feela ya dintlha	fasohetseng.
sebopeho,	dintlha tsohle di	se manollwa ka botlalo mme dintlha	tshehetsa sehlooho.	seng kae tse	tshehetsang sehlooho.	le mehopolo. Ke	lla ha manala/hanalsi
diratswana, selelekela	tshehetsa sehlooho.		Donaki ba	tshehetsang sehlooho.	Donaki ba sana bakas	dintlha tse seng kae	- Ha ho moralo/ bopaki ba hore moralo o entswe
le qetelo (moo di hlokehang); bolelele	- Moralo o entswe ka	tsohle di a se tshehetsa.	- Bopaki bo kgotsofatsang ba hore ho	- Bopaki bo	- Bopaki bo seng bokae feela ba hore ho entswe	tse tshe-hetsang sehlooho.	bo haella haholo.
bo loketseng.	botlalo ka tsela e	tsileiletsa.	entswe moralo.	amohelehileng, bo	moralo.	Serilourio.	bo naella nanolo.
bo loketserig.	baba-tsehang.	- Moralo o entswe ka	entswe moralo.	mahareng ba hore ho	moraio.	- Bopaki bo	- Kutlwisiso ya ditlhoko
	baba-tscriatig.	tsela e ntle haholo, e	- O tseba le ho utlwisisa	entswe moralo.	- O phethahatsa	haellang ba hore	le mofuta wa tema e
	- Kutlwisiso e	thabisang.	boholo ba ditlhokeho tsa	critowe moralo.	ditlhokeho tsa mosebetsi	moralo o entswe.	batle-hang di haella
	phethahe-tseng ya	and saing.	mosebetsi.	- O phethahatsa ditlhoke-	mmoho le mofuta wa	morale e enterrer	haholo.
	ditlhokeho tsa	- Kutlwisiso e ntle		ho tsa mosebetsi mmoho	tema ka tsela e	- O haellwa ke	
	mosebetsi.	haholo ya ditlhokeho	- Bopaki bo botle ba hore	le mofuta wa tema ka	lekaneng.	kutlwi-siso ya	- Bopaki ba hore moralo
		tsa mosebetsi.	moralo o lebisa	tsela e lekaneng.	, and the second	ditlhokeho tsa	o lebisa tlhahisong ya
	- Ho na le bopaki bo		tlhahisong ya tema e		- Bopaki bo haellang ba	mosebetsi le mofuta	tema e lebelletsweng bo
	hlakileng ba hore	- Bopaki bo botle ha-	bopilweng ka tsela e ntle	- Bopaki bo mahareng ba	hore moralo o lebisa	wa tema.	fokola haholo.
	mora-lo o lebisa	holo ba hore moralo o	e kgotsofatsang.	hore moralo o lebisa	tlhahi-song ya tema e		
	tlhahisong ya tema e	lebisa tlhahisong ya		tlhahi-song ya tema e	lebelle-tsweng.	- Bopaki ba hore	Ha a sebedisa melao e
	babatsehang.	tema e bopilweng ka	- O sebedisitse melao e	bopilweng ka tsela e		mo-ralo o lebisa	hlokehang ya sebopeho.
		bokgabane.	hlokehang ya sebopeho	amohe-lehileng.	- O na le kutlwisiso e ma-	tlhahi-song ya tema	
	- O sebedisitse melao		ka tsela e kgotsofatsang.		hareng ya ditlhokeho tsa	e lebe-lletsweng bo	Mongolo o molokoloko
	yohle e hlokehang ya	- O sebedisitse melao	Directory and too while too	- O sebedisitse melao e	sebopeho, dikgeo mona	a fokola.	(ha ho diratswana)/ kapa
	sebopeho ka tsela e	e hlokehang ya sebopeho ka tsela e	- Diratswana tse ntle tse hokahaneng ka tsela e	hlokehang ya sebopeho ka kutlwisiso e lekaneng.	le mane.	Sebedisitse melao e	o ngola diratswana ka
	phethahetseng.	ntle haholo.	hla-kileng boholo ba	ka kuliwisiso e lekarierig.	- Kelohloko e seng kae	hlokehang ya sebo-	bo-kgoni bo haellang haholo.
	- Diratswana di	Title Harlolo.	nako.	- Diratswana tse ntle, tse	va diratswana, di	peho ka tsela e	Harioto.
	phetha-hetse, di	- Diratswana tse ntle	nano.	hokahaneng ka tsela e	hokahana ka tsela e	foko-lang.	- Popeho ya tema ke e
	hokahane ka ho hlaka	haholo, di hokahane	- Popeho va tema ke e	utlwahalang.	mahareng.	iono iung.	fokolang.
	ka dinako tsohle.	ka tsela e hlakileng	ntle.			Diratswana tse ha-	
		boholo ba nako.		- Popeho ya tema ke e	- Popeho ya tema ke e	ellang tse batlang di	
	- Popeho ya tema ke			mahareng feela.	haellang.	hloka kgokahano.	
	babatsehang.	- Popeho ya tema ke			_		
	-	kgabane.				- Popeho ya tema	
						ke e fokolang.	
MATSHWAO A: 12	10 – 12	8½ - 9½	7½ – 8	6 – 7	5 - 51/2	4 – 4½	0 – 3

Makgetha a ho lekanyetsa	Kgato 7 E babatsehang	Kgato 6 Phihlello e kgabane	Kgato 5 Phihlello e ntle	Kgato 4 Phihlello e mahareng	Kgato 3 Phihlello e foofo	Kgato 2 karolwana feela	Kgato 1 Ha ho phihlello
	80 – 100%	70 – 79%	60 – 69%	50 – 59%	40 – 49%	30 – 39%	0 – 29%
PUO LE SETAELE MMOHO LE TEKOLOBOTJHA: Tlotlontswe, dibopeho le mefuta ya dipolelo, dipolelo tsa bohlale, mopeleto, matshwao a puo le kelohloko e hlokolosi ya puo. Rejisetara/setaele, sehalo, ela hloko baamohedi ba ditaba, maikemisetso, maemo le sebopeho ho latela ditlhokeho.	Tshebediso e phethahetseng ya tlotlontswe, le kgetho ya mantswe e bontshang boiqapelo. - Tshebediso e babatsehang, e nepahetse-ng le e bontshang boi-qapelo ya mefutafuta e batsi mmoho le dibo-peho tsa dipolelo. - Rejisetara le sehalo di sebedisitswe ka bokgoni bo babatsehang, setaele se hlakileng sa hae. - Mehopolo le dintlhatse e tshehetsang ke tse kgodisang ka ho phethahala, tse tshwa-rellang mme tse bopi-lweng ka boiqapelo. - Kgokahano e phetha-hetseng ya dikahare le mehopolo, dintlha tsohle di tshehetsa sehlooho. - Ikamahanya le ba reretsweng ditaba, ma-ikemisetso le maemo ka tsela e babatsehang.	Tshebediso e ntle haholo ya tlotlontswe, kgetho ya mantswe e bontshang boiqapelo. - Tshebediso ya mefutafuta e batsi le dibo-peho tsa dipolelo ka tsela e bontshang bo-iqapelo le e nepahe-tseng. - Rejisetara le sehalo sebedisitswe hantle haholo mme o bontsha bopaki ba setaele sa hae. - Mehopolo le dintlha tse e tshehetsang hangata ke tse kgodisang haholo, tse tshware-llang mme tse bopi-lweng ka boiqapelo. - Tema e na le kgokahano ya dikahare le mehopolo, sehlooho se manollwa ka botlalo mme dintlha tsohle di a se tshehetsa. - Ikamahanya le ba reretsweng ditaba, ma-ikemisetso le maemo le sebopeho ka tsela e ntle haholo.	Tshebediso e ntle ya tlotlontswe, kgetho ya mantswe e bontshang boiqapelo. - Tshebediso ya mefutafuta e batlang e le batsi le dibo-peho tsa dipolelo ka tsela e bontshang boiqapelo le e batlang e nepahetse. - Rejisetara le sehalo di se-bedisitswe hantle, mme o bontsha bopaki ba setaele sa hae. - Mehopolo le dintlha tse e tshehetsang boholo ke tse kgodisang, tse tshware-llang mme tse bopilweng ka boiqapelo. - Tema boholo e na le kgo-kahano ya dikahare le me-hopolo, sehlooho se seka-sekilwe mme boholo ba dintlha bo tshehetsa sehlooho. - Ikamahanya le ba reretsweng ditaba, maikemisetso, maemo le sebopeho ka tsela e ntle.	Tshebediso e kgotsofatsa-ng ya tlotlontswe, kgetho ya mantswe e bontshang boiqapelo bo seng bokae. - Tshebediso ya thutapuo ka bokgoni bo kgotsofa- tsang empa o sebedisa mefuta le dibopeho tsa dipolelo ka bokgoni bo haellang. - Rejisetara le sehalo sebe-disitswe ka tsela e kgotso-fatsang mme hangata o bontsha bopaki ba setaele sa hae. Mehopolo le dintlha tse e tshehetsang ke tse kgo- disang, tse batlang di tshwarella mme di bopilwe ka boiqapelo ka tsela e kgotsofatsang. - Tema e bontsha kgo- kahano ya dikahare le mehopolo ho lekaneng, mme ho na le dintlha tse seng kae tse tshehetsang sehlooho. - Ikamahanya le ba rere- tsweng ditaba, maikemi- setso, maemo le sebopeho ka tsela e kgotsofatsang.	Tshebediso e lekaneng ya tlotlontswe, kgetho ya ma-ntswe ka boiqapelo bo bonnyane. - Tshebediso ya thutapuo ka bokgoni bo lekaneng empa o sebedisa mefuta le dibo-peho tsa dipolelo tse tlwa-elehileng. - Rejisetara, sehalo le se-taele di sebedisitswe ka tsela e foofo feela, e batla e ba tsa ka mehla kapa tse sekametseng lehlakoreng le le leng. - Mehopolo le dintlha tse e tshehetsang di bopilwe ka tsela e kgodisang ho amo-helehileng, empa ho na le ho kgaokgaoha. - Tema e bontsha kgokahano ya dikahare le meho-polo ka tsela e mahareng, mme ho na le dintlha tse seng kae tse tshehetsang sehlooho. - Ela hloko ba reretsweng ditaba, maikemisetso, maemo le sebopeho ka bokgoni bo lekaneng.	- Tshebediso e haella ng ya tlotlontswe, kgetho ya mantswe e haellang. - Puo e sebedisitswe ka bokgoni bo haellang, o sebedisa dipolelo tsa motheo ka nepahalo ka sewelo. - Rejisetara, sehalo le setaele di batla di sa loka; bontsha bopaki bo haellang ba setaele sa hae. - Dintlha tse tshehetsang ke tse haellang, tse kgodisang ho se hokae, mme ha se ka nako tsohle di bopilweng ka tshwanelo. - Kgokahano e seng kae feela ya dintlha le mehopolo. Ke dintlha tse seng kae tse tshe-hetsang sehlooho. - Ela hloko ba reretsweng ditaba, maike-misetso, maemo le sebopeho ka bokgoni bo haellang.	- Tshebediso e haellang haholo ya tlotlontswe, kgetho e haellang ya ma-ntswe a bontshang boiqapelo. - Puo e sebedisitswe ka bokgoni bo haellang haholo mme o thatafallwa ke ho sebedisa dibopeho le mefuta ya dipolelo. - Bopaki bo haellang haholo ba rejisetara, sehalo le setaele tse loketseng, kapa ho ikutlwahatsa. - Mehopolo le dintlha tse e tshehetsang di bopilwe ka tsela e fokolang mme di kgolweha ka bothata haholo. - Tema ha e bontshe kgokahano ya dintlha le mehopolo. Sehlooho se utlwisiswa ka tsela e fasohetseng. - Ela hloko ba reretsweng ditaba, maikemisetso, maemo le sebopeho ka bnofokodi bo boholo haholo.
MATSHWAO A: 8	6½ – 8	6	5 – 5½	4 – 4½	3½	2½ – 3	0 – 2

KAROLO YA C

Matshwao a ka sebediswang bakeng sa ho tshwaya: (Tema tse kgutshwane – *shorter texts*)

Dintlha tse tadingwang	Matshwao	Senotiolo
Dikahare, Moralo le Sebopeho	12	Dikm +Seb. =
Puo le Setaele le Tekolobotjha	08	P/S + Tek =
Matshwao ohle	20	

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA C: 20

MATSHWAO OHLE A PAMPIRI ENA: 100

ELA HLOKO:

Ntle le tataiso ena eo ho nehelanweng ka yona ka hodimo (ha ho tshwauwa ditema tsa Kgokahano, tse telele le tse kgutshwane) bahlahlobi ba lekodisise hantle sebopeho (ho ya ka mofuta wa tema). Sebopeho se fapana ho tloha temeng e nngwe ho isa ho e nngwe. Ho etsa mohlala ha moithuti a hlahisitse le ho nehelana ka lengolo la semmuso, mohlahlobi o lokela ho tadima sebopeho se nang le aterese tse pedi, tumediso, sehlooho sa ditaba le mmele o bopilweng ka bokgabane le ka tshwanelo, mmoho le phethelo e nepahetseng.

Memorandamong ona ho nehelawe ka tataiso ho ya ka dipotso (mefuta ya ditema tse lokelang ho hlahiswa ke baithuti) tse botsitsweng pampiring ena.

KAROLO YA C: DITEMA TSA KGOKAHANYO TSE KGUTSHWANE

POTSO YA 3

3.1 Phousetara

- Mohlahlobuwa o lokela ho ngola phousetara ka ditaba tsa pitso.
- Phousetara e lokela ho ba le sehlooho se tla hohela ba tla tla pitsong.
- Dipolelo di lokelwa ho ngola ka tsela ya dintlha.
- Puo e tla sebediswa e lokela ho kgothalletsa hore setjhaba se tle pitsong.
- Ditshwantsho ha di hlokahale mofuteng ona wa phousetatra.

3.2 Karete ya memo

- Sebopeho e be se hlakileng hore ke sa memo.
- Ditaba di hohele mmadi.
- Ditaba di tobe ntlha eo ho buuwang ka yona.
- Sepheyo sa memo se hlake.
- Letsatsi le sebaka di hlake.

3.3 Ditshupiso ... (directions)

- Ke tema e hlahisang dintlha tse hlakileng tseo mongodi a hlahisang ditshupiso, mme.
- Ditshupiso di lokela ho hlaka mme di ngolwe ka tatellano.
- Ditshupiso di lokela ho tloha boemelong ba dibese ho kena toropong.
- Ditshupiso di totobatse matshwao a tsela, meaho le tse ding.

3.4 Ditaelo

- Ke tema e fanang ka ditaelo tse tobileng tsa ho etsa ntho e itseng (tsa ho pheha papa).
- Ditaelo di lokela ho hlaka mme di ngolwe ka tatellano.
- Ditaelo di lokela ho tloha qalehong ya ho pheha papa ho fihla qetellong, moo papa e seng e loketse ho ka jewa.